

LASTEN PÄIVÄKOTIEN JA -KERHOJEN SEKÄ LEIKKIPUISTORAKENNUSTEN SUUNNITTELUOHJEET

Tähän ohjeeseen on koottu ne vaatimukset ja suositukset, joita ympäristöterveydenhuolto edellyttää päivähoitotiloilta. Poikkeaminen vaatimuksista edellyttää aina lisäperusteluja ja selvityksiä.

1. Toiminnanharjoittajan ilmoitusvelvollisuus

Hoitotilojen osalta toiminnanharjoittajan on tehtävä 30 vrk ennen toiminnan aloittamista kirjallinen ilmoitus kunnan terveydensuojeluviranomaiselle. Keittiön ja ruokailutilojen osalta on tehtävä kirjallinen ilmoitus kunnan elintarvikevalvontaviranomaiselle elintarvikehuoneiston toiminnan aloittamisesta neljä viikkoa ennen toiminnan aloittamista.

2. Ympäristöolosuhteet

Päiväkodin sijaintipaikkaa tai olemassa olevien tilojen käyttötarkoituksen muutosta suunniteltaessa tulee selvittää, onko alueen tai rakennuksen mahdollinen aiempi toiminta (esimerkiksi teollisuus-, varasto- tai varikkoalueet ja vanhat teollisuusrakennukset) aiheuttanut kiinteistöjen likaantumista siinä määrin, että se tulee puhdistaa. Tulee myös varmistaa, ettei sisäilmaan kulkeudu rakenteiden läpi haitallisia määriä radonia. Päiväkotirakennus ja sen piha-alue on sijoitettava paikkaan, jonka lähellä ei ole suuria sähkölinjoja.

Liikenteen ja muiden lähiympäristön melulähteiden aiheuttama, jatkuva samanarvoinen äänitaso (L_{Aeq}) ei saisi tontilla ylittää 55 dB(A):ä. Sisätiloissa ympäristömelun aiheuttama jatkuva samanarvoinen äänitaso saa olla enintään 35 dB(A) klo 7-22 ja 30 dB(A) klo 22-7. Korkeat melutasot voivat edellyttää melusuojauksien rakentamista tai tavanomaista parempaa ikkunoiden ja ulkoseinärakenteiden ääneneristävyttä. Yli 1000 auton keskivuorokausiliikenne (kvl) tontin vieressä aiheuttaa jo sen, että jatkuva samanarvoinen äänitaso tontilla ylittää 55 dB(A), minkä vuoksi lähes kaikkien katujen läheisyydessä on pihan melusuojauksesta huolehdittava esimerkiksi sijoittamalla rakennus pihan ja tien väliin. Mikäli tontin melutasot ylittävät 55 dB(A), tontti ei sovi päiväkodin sijoituspaikaksi.

Liikenteestä, teollisuuslaitoksista tms. aiheutuvat korkeat ilman epäpuhtauspitoisuudet tontilla saattavat edellyttää erityisiä ilmanvaihtojärjestelyjä tai tuloilman tavanomaista parempaa suodatusta. Tuloilmanottoaukot tulee aina sijoittaa mahdollisimman puhtaaseen paikkaan etäälle liikenneväylistä ja jätteiden keräilypisteistä.

Ilman epäpuhtauksien takia päiväkodin pihan ja tuloilmanottoaukkojen vähimmäisetäisyys tien reunasta on liikennemäärän mukaan seuraava:

keskivuorokausiliikenne	etäisyys vähintään
5000 kvl	10 m
10 000 kvl	20 m
30 000 kvl	50 m
70 000 kvl	100 m

Päiväkodin sijoittaminen em. vähimmäisetäisyyksiä lähemmäksi edellyttää aina lisäselvityksiä. Tuloilmanottoaukkoja ei tule myöskään sijoittaa huoltopihan kohdalle. Tontti ei sovi päiväkodille, mikäli valtioneuvoston asettamat ilmanlaadun ohjeet ylittyvät toistuvasti.

3. Piha ja leikkialue

Päiväkodin piha-/ulkoilualue on syytä järjestää päiväkodin yhteyteen tai mahdollisimman lähelle, jolloin reitin ulkoilualueelle tulee olla turvallinen. Rakennuksen ja piha-alueen suunnittelussa on hyvä ottaa huomioon alueen mikroilmasto (varjoisuus, kosteus, ilman lämpötila) ja vallitsevat tuulet.

Lasten turvallisuuden vuoksi ulkoilue tulee aidata. Aidan vähimmäiskorkeus on 120 cm. Aidan tulee olla riittävän tiivis ja sellainen, ettei se houkuttele kiipeämään. Aidan sisäpuolella ei saa olla askelmiksi soveltuvia tukiosia. Aidan alareunan tulisi olla noin 10 cm:n korkeudella maasta sen estämiseksi, etteivät lapset pääse ryömimään aidan ali. On tärkeää, että portin avausmekanismi on sellainen, että lapsi ei saa porttia auki. Portin tulee avautua sisäänpäin.

Piha-alueen kuivatus tulee suunnitella siten, että piha-alueelle ei synny lammikoita.

Päiväkodin pihan tulee olla riittävän valoisa, mutta siellä tulee myös olla varjopaikkoja auringonsuojiksi. Pihan pintamateriaalit on syytä valita niin, että ne eivät aiheuta pölyhaittoja.

Leikkivälineiden ja niiden asennusten tulee olla standardien (SFS-EN 1176-1 - 1176-7, SFS-EN 1177) mukaisia. Leikkivälineissä ja kalusteissa ei saa olla myrkyllisiä aineita.

Näkyvällä paikalla tulee olla tunnistetaulu, josta ilmenevät leikkikentän sijainti ja ylläpitäjän yhteystiedot.

Pihalle ei saa istuttaa myrkyllisiä tai piikkisiä kasveja.

Päiväkodeissa ja muissa samankaltaisissa tiloissa on oltava lastenrattaiden säilytystä varten sateensuoja ja ulkoleikkivälineille lukittava säilytystila.

Rakennuksen huolto- ja asiointiliikenne on järjestävä siten, ettei se vaaranna lasten turvallisuutta. Liikenne ei myöskään saa haitata lähiympäristön asukkaita kohtuuttomasti.

Tupakointi on kielletty päiväkotien sisätiloissa sekä ulkoilueilla. Edellä mainittu asia on huomioitava, mikäli päiväkotirakennuksen yhteydessä on muuta toimintaa esimerkiksi asukastupa, seurakuntatalo tai kirjasto. Päiväkotialueella on oltava tupakointikieltoa osoittava kyltti sisääntulojen yhteydessä.

4. Huonetilasunnittelu

Päiväkodin eri ryhmien kotialueet tulee erottaa toisistaan ovilla tarttuvien tautien leviämisen ehkäisemiseksi. Tilojen tulee olla riittävän väljät. Vähimmäismitoituksena voidaan pitää 6 m² lattiapinta-alaa lasta kohti yli 3-vuotiaiden lasten ryhmissä ja 8,5 m² 0 - 3 -vuotiaiden ryhmissä. Useamman kuin yhden ryhmän päiväkodeissa tulee varata terveydenhoito-/eristystilaksi soveltuva huone, jossa on syytä olla käsienpesuallas sekä tilan läheisyydessä wc. Esimerkiksi henkilökunnan työtila, toimisto tms. voidaan varustaa käsienpesuallalla ja sijoittaa jonkin erillisen wc:n läheisyyteen.

4.1 Saniteetti- ja siivoustilat

Kokopäiväryhmän tiloissa tulee olla yksi wc-istuin ja käsienpesuallas jokaista alkavaa kymmentä lasta kohti. Osapäiväryhmien ja kerhojen tiloissa voidaan katsoa yksi wc ja käsipesuallas riittäväksi 15 lasta kohti. Kullakin ryhmällä tulee olla omat wc- ja pesutilat.

Alle kolmivuotiaille tulee olla ns. pottavessa, jossa on käsienpesuallastaan lisäksi myös suihkuallas tai vastaava alapesupaikka.

Avoimissa päiväkodeissa ja leikkipuistorakennuksissa vähimmäisvaatimus on yksi wc ja käsienpesuallas 25 lasta kohti. Siivouksen helpottamiseksi wc-tiloissa tulee olla lattiakaivo.

Mahdolliset hiekka- ja vesileikkipaikat on syytä sijoittaa erilleen pesutiloista.

Siivousvaraston tulee olla lukollinen. Tilassa tulee olla vesipiste, kuivatuspatteri ja koneellinen poistoilmanvaihto. Keittiössä tulee olla oma siivouskomero.

Kuravaatteiden pesua ja kuivatusta varten tulee järjestää tilat mieluiten sisäänkäynnin yhteyteen. Kurapesupaikassa on syytä olla hiekanerotuskaivo viemäreiden tukkeutumisen estämiseksi.

Mikäli liinavaatteiden pesu tapahtuu päiväkodissa, tulee niitä varten olla pesukone ja kuivaustila, jossa on riittävä tulo- ja poistoilmanvaihto. Lelujen pesua varten tulee olla pesuallas. Tilat joissa on lattiakaivo on oltava vesieristetty.

4.2 Ruokailutilat

Ruokasalin tarjoilulinjasto on tarkoitettu esikouluikäisille. Aikuinen (päiväkodin henkilökuntaa) jakaa ruoan alle 5-vuotiaille lapsille.

Kodinomaisissa yksiköissä, joihin ruoka tulee valmiina, voi keittiö olla normaali kotikeittiö. Tiskialtaan yhteyteen tulee kuitenkin järjestää käsienpesua varten saippua-annostelija ja kertakäyttöpyyhkeet.

4.3 Keittiötilat

Keittiön suunnittelussa tulee noudattaa Suomen rakentamismääräyskokoelman määräyksiä. Huoneiston ilmanvaihdon, vesi- ja viemärijärjestelmien sekä rasvanerotuskaivon vaatimusten mukaisuutta valvovat rakennusvalvonta ja pelastuslaitos.

Keittiössä tulee olla riittävästi työ-, varastointi- ja muita tiloja. Huoneiston tulee olla suunnittelultaan, rakennustavaltaan ja varustukseltaan sellainen, että se voidaan asianmukaisesti huoltaa ja puhdistaa. Ilman kautta tuleva saastuminen ja muu likaantuminen, kosteuden tiivistyminen, homeen muodostuminen ja ristikontaminaatio tulee voida estää. Kaikkien pintojen tulee olla ehjiä, helposti puhdistettavia, kestäviä ja turvallisia. Keittiö ei saa toimia läpikulkutilana. Myös jakelukeittiö tulee olla erotettavissa oleskelutiloista.

Ruuanvalmistus- ja kuumennuslaitteet on sijoitettava rasvasuodattimella varustetun huuvan alle. Astianpesukoneen kohdalla tulee olla ylälämmön ja höyryn poistoon tarkoitettu kohdepoisto. Tuloilman ottoaika ei saa olla lähellä mahdollista hajuhaitan lähdettä, kuten lastauslaituria ja jäteastioita.

Keittiössä on oltava riittävä määrä kalusteita ja laitteita, jotka soveltuvat erilaisia säilytys- ja tarjoilulämpötiloja vaativiin elintarvikkeille. Tarvittaessa tulee olla myös kuiva-ainevarasto. Jos toimintaan liittyy oleellisesti ruokien esikäsitelyä ja jäädyttämistä, tulee niitä varten varata erillinen, riittävän tehokas jäädytyskaappi.

Käytettävän veden tulee täyttää talousvedelle asetetut laatuvaatimukset. Elintarvikehuoneisto tulee liittää yleiseen vesi- ja viemäriverkostoon rakennuskaava-alueella. Mikäli elintarvikehuoneistoa ei ole liitetty yleiseen vesi- ja viemäriverkostoon, toimijan on tehtävä erillinen selvitys veden hankinnasta, laadusta ja viemäroinnistä. Selvityksen perusteella harkitaan, onko elintarvikealan toiminta mahdollista.

Elintarvikkeiden valmistus- ja käsittelytiloissa on oltava toiminnan laajuuteen nähden riittävä määrä asianmukaisesti sijoitettuja ja varustettuja käsienvesipisteitä. Elintarvikkeiden ja astioiden pesulle on varattava omat erilliset vesipisteet.

Keittiössä on oltava erillinen ja asianmukaisesti varustettu tila siivousvälineiden säilytystä ja huoltoa varten. Keittiötä varten tulee olla erilliset siivousvälineet ja ne tulee säilyttää erillään huoneiston muista siivousvälineistä.

Ruoka-annoksia muualle toimittavan valmistuskeittiön suunnittelussa on huomioitava tilalle asetetut erityistarpeet. Annosten jakeluun sekä kuljetus- ja lämpöastioiden pesuun ja varastointiin on osoitettava tilat. Lisäksi elintarvikkeiden kuljetuslaatikoita ja rullakoita tulee pystyä säilyttämään suojattuina sateelta ja vahinkoeläimiltä.

Valmistuskeittiössä tulee olla tila henkilökunnan toimistotarvikkeille tai suuremmissa keittiöissä mieluiten oma erillinen toimistotyöpiste.

4.4 Henkilöstötilat

Henkilökunnalle tulee olla asianmukaiset peseytymis-, pukeutumis-, ruokailu-, lepo- ja käymälätilat. Vaatteiden säilytystä ja kuivaamista varten varataan riittävästi asianmukaista tilaa.

Valmistuskeittiön henkilökunnalla tulee tartuntatautien leviämisen ehkäisemiseksi olla erillinen wc-tila. Elintarvikkeiden valmistus- ja tarjoilutiloihin avautuvien wc-tilojen tulee olla etuhuoneellisia.

Jos ruokailijoita on enintään 25 tai kyseessä on jakelu- eli palvelukeittiö voi keittiöhenkilökunta käyttää muun henkilökunnan kanssa yhteisiä wc-tiloja.

4.5 Jätehuolto

Kiinteistössä tulee varata riittävästi tilaa erillisille bio- ja sekajäteasteioille. Tilaa on syytä varata myös useille jäteasteioille, jotta myös tarkempi lajittelu on mahdollista (esim. pahvi, kartonki, metalli ja lasi).

Jätekatoksen/-aitauksen tulee sijaita vähintään kahdeksan metrin etäisyydellä ikkunoista ja muista ilmanottoaukoista. Rakennuksen yhteydessä sijaitsevassa suljetussa jätehuoneessa tulee olla lattiakaivo ja vesipiste tilan puhdistusta varten. Biojätteen keräyspisteen on syytä olla jäädytetty hajuhaittojen ehkäisemiseksi lämpiminä aikoina.

Jätehuoltotilaan tulee varata riittävästi tilaa erilaisille astioille. Paperi, bio- ja sekajätteet tulee lajitella omiin astioihinsa. Myös mahdollisille ongelmajätteille tulee olla asianmukaiset keräysastiat. Tilan suunnittelussa on syytä varautua lajittelun tehostumiseen tulevaisuudessa.

Jätehuoltotila tulee sijoittaa siten, että sen käyttö ja huolto on helppoa ja ettei huoltoliikenne vaaranna lasten turvallisuutta.

5. Sisäilmasto

Sisätilojen puhtauden, lämpötilan, kosteuden, valon, säteilyn ja muiden vastaavien olosuhteiden tulee olla sellaiset, ettei niistä aiheudu tiloissa oleskeleville terveyshaittoja.

Rakennuksen suunnittelussa ja toteutuksessa tulee käyttää radonturvallisia ratkaisuja.

Tilat tulee suunnitella ja toteuttaa siten, että ne ovat helposti puhtaana pidettäviä. Suunnittelussa ja rakentamisessa tulee suosia helposti puhtaana pidettäviä materiaaleja sekä rakenteita.

Päivähoitotiloihin ei saa suunnitella allergisoivia/myrkyllisiä huonekasveja eikä tiloja eläimille.

Sisäilman lämpötilan hyvänä tasona lämmityskaudella voidaan pitää +21 °C. Lattian pintalämpötilan hyvä taso on +20 °C ja seinien pintalämpötilan +18 °C.

Ilmanvaihdon perusvaatimuksena pidetään koneellista tulo- ja poistoilmanvaihtoa. Muitakin ratkaisuja voidaan käyttää, mikäli niillä pystytään luomaan vaadittavat sisäilmastolliset olosuhteet.

Ulkoilmavirran henkilöperusteisena vähimmäisvaatimuksena lepo-, leikki- ja ryhmähuoneissa on 6 l/s/henkilö ja pinta-alaperusteisena 2,5 l/s/m². Ohje-arvot koskevat myös vanhoihin rakennuksiin rakennettavia uusia päivähoitotiloja.

Rakentamisessa tulee käyttää vähäpäästöisiä, mieluiten M1-luokan materiaaleja.

Oleskelu- ja työskentelytilat on suositeltavaa varustaa vähintään yhdellä avattavalla tuuletusikkunalla.

Uloskäyntien yhteydessä (varauuloskäyntejä lukuun ottamatta) tulee olla tuulikaappi vetohaittojen ehkäisemiseksi.

6. Ääniolosuhteet

Tilojen ilma- ja askelääneneristävyyden tulee noudattaa rakentamismääräyskokoelman vaatimuksia. Erityisesti asuintalorungon sisällä sijaitsevilla kohteilla tulee huolehtia riittävästä ääneneristävyydestä ympäröiviin asuntoihin nähden.

Tilojen vaimennus tulee saattaa sellaiseksi, että jälkikaiunta-aika oleskelu- ja työskentelytiloissa on enintään 0,6 - 0,9 sekuntia ja porrashuoneessa ja käytävässä enintään 1,3 sekuntia Em. vähimmäisvaatimuksia parempi vaimennus vähentää edelleen melusta aiheutuvaa häiriötä tiloissa.

Ilmanvaihtolaitteista ja muista rakennuksen teknisistä laitteista aiheutuva jatkuva samanarvoinen äänitaso saa olla päiväaikana enintään 35 dB oleskelu- ja työskentelytiloissa (pois lukien keittiö). Mikäli päiväkotia on ympärivuorokautisessa käytössä, äänitason suurin sallittu jatkuva samanarvoinen äänitaso on 30 dB kello 22-7 välisenä aikana.

7. Sähköturvallisuus ja valaistus

Päivähoitotilojen sähkölaitteiden ja -laitteistojen suunnitteluun ja toteutukseen tulee kiinnittää erityistä huomiota, ettei niistä aiheudu kenenkään hengelle, terveydelle tai omaisuudelle vaaraa.

Valaistuksen tulee olla riittävä. Kaikissa oleskelu- ja työskentelytiloissa tulee olla ikkunapinta-alaa vähintään 10 % lattiapinta-alasta riittävän luonnonvalon saannin varmistamiseksi.

MÄÄRÄYKSET, OHJEET JA SUOSITUKSET

Terveysuojelulaki 763/1994

Terveysuojeluasetus 1280/1994

Elintarvikelaki 23/2006

Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus elintarvikehygieniasta 852/2004

Suomen rakentamismääräyskokoelma; C1, C2, D1, D2

Sosiaali- ja terveysministeriön asetus eräistä terveysuojelulaissa tarkoitetuista huoneistoista tai laitoksista sekä ilmoituksesta liikkuvasta ajoneuvosta tai laitteesta 167/2003

Sosiaali- ja terveysministeriö; Asumisterveysohje, Asumisterveysopas, Infektioriskin vähentäminen päivähoitossa

Stakes ja Sosiaali- ja terveysministeriö; Päivähoidon turvallisuussuunnittelu

Suomen valoteknisen seuran suositukset

RT-kortti no 9410053

Pääkaupunkiseudun yleiset jätehuoltomääräykset